

Διεκδικήσεις πανεπιστημιακών και ευθύνη

Του ΠΩΡΓΟΥ Π. ΤΡΙΜΠΕΡΗ*

Απτός τις ημέρες, κάθε πανεπιστημιακός δάσκαλος που έχει αφιερώσει τη ζωή του στην υπηρεσία του Πανεπιστημίου, στη μεταφορά της επιστημονικής γνώσης και στην παραγωγή νέας, αισθάνεται βαθιά προσβεβλημένος. Προσβεβλημένος από μια κυβέρνηση η οποία υποτίθεται ότι εκφράζει τον ελληνικό λαό και υπηρετεί τα συμφέροντά του και, ταυτόχρονα, προσβεβλημένος από μια συνδικαλιστική πλειοψηφία συναδέλφων του, η οποία υποτίθεται ότι τον εκπροσωπεί.

Ενα χρόνο κράτησε η «ειρηνική σύληψη» υπουργείου Παιδείας - Διακτικού-Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ). Κατά τη διάρκεια του περιφημου «διαλόγου» (τρεις συναντήσεις) εκπροσώπων της κυβέρνησης και του ΔΕΠ, ουδέμια συζήτηση έγινε για τα οικονομικά των ΑΕΙ (λειπουργικές δαπάνες, δαπάνες για την έρευνα, φοιτητική μέριμνα, δαπάνες για υποδομές κ.ά.), καθώς και για θεσμικά ζητήματα που αφορούν το μελλοντικό ρόλο των ΑΕΙ, την κοινωνική τους αποστολή, όπως διαμορφώνονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και για τα νέα ΑΕΙ, την ανανέωση του ΔΕΠ κ.ά., με ευθύνη και των δύο πλευρών.

Το υπουργείο Παιδείας, συστηματικά, οργανωμένα και μεθοδικά προχωρά στην υλοποίηση των κατευθύνσεων της Μπόλωνα, της Πράγας και τώρα του Βερολίνου. Συνεπώς στις πολιτικές επιλογές του, οι οποίες στοχεύουν στην εμπορευματοποίηση της γνώσης, ακόμα και στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην παραγωγή ημιμαθών αποφοίτων ΑΕΙ, κατά συνέπεια μειωμένων α-

παιτήσεων και αντιστάσεων, αυνεπώς χειραγωγησίμων και εκμεταλλεύσιμων. Οι λιγοστοί, οι ελάχιστοι, οι οποίοι θα στελεχώσουν επιτελικές θέσεις στη διοίκηση και στην παραγωγή, θα ακολουθήσουν άλλους δρόμους. Η ίδρυση νέων τμημάτων ΑΕΙ στην περιφέρεια, χωρίς υποδομές, χωρίς προσωπικό, χωρίς στρατηγική ανάπτυξης και επιστημονική τεκμηρίωση, σπαιίζεται σε μια καθαρά εμπορευματική-ανταλλακτική σχέση κυβέρνησης και τοπικών συμφερόντων.

Και τα παραπάνω καλύπτονται υποκριτικά με την προώθηση του νομοσχεδίου για την αξιολόγηση των ΑΕΙ. Μια αξιολόγηση η οποία στοχεύει όχι στη βελτίωση τους, αλλά στην εντονότερη υποβάθμιση τους με κρίσεις που αποσκοπούν απλά και μόνο στην αλλαγή του προσανατολισμού και του ρόλου τους, μέσα από την κατά επιφάση συνθεση τους με την παραγωγή (βλ. ελεύθερη αγορά).

Η ανάγκη για συνεχή συμπλήρωση της γνώσης επιχειρείται να καλυφθεί με τη δημιουργία ουσιαστικά ιδιωτικών ΑΕΙ μέσα στο ίδιο τα ΑΕΙ, τα Ινστιτούτα Δια Βίου Κατάρτισης, αείο συνεχιστή των χρεοκοπημένων Προγραμμάτων Ξπουδών Επιλογής (ΠΣΕ).

Και η ηγεσία του υπουργείου Παιδείας αντιμετωπίζει την κατάσταση ζητώντας από τους πρωταγείς των ΑΕΙ να γίνουν τοπικοί ηγέτες της κυβέρνησης. Τουλάχιστον στις σχέσεις.

Τα ΜΜΕ, με μαγνητόφωνα στους δρόμους, ρωτούν τους περαστικούς αν συμφωνούν στην αύξηση κατά 20% των μισθών των καθηγητών των ΑΕΙ, αδιαφορώντας για τα τόσα άλλα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΑΕΙ.

Ο δε πρόεδρος της Ομοσπονδίας ΔΕΠ των ΑΕΙ της χώρας επισείει τον κίνδυνο απώλειας των εξετάσεων, εάν περικοπούν οι μισθοί, μια και δεν προβλέπεται... υπερρωριακή αμοιβή των διδασκόντων για την αναπλήρωση των χαμένων ημερών λόγω της αποχής. Πόσο παρακμιακό, σ' αλήθεια! Όσο και αν η γενικότερη πολιτικο-οικονομική κατάσταση στις μέρες μας ευνοεί ιδιαίτερα τέτοιες συμπεριφορές και πολιτικές θέσεις, είναι ευθύνη κάθε πανεπιστημιακού δασκάλου να πάρει θέση.

Να υπερασπιστεί το δημόσιο Πανεπιστήμιο και εκείνους που το στηρίζουν ακόμα. Τον εαυτό του και την αξιοπρέπειά του. Να υπερασπιστεί εκείνους που υπηρετούν το Πανεπιστήμιο και μέσα από αυτό τον ίδιο το λαό.

Ασφαλώς και η μισθολογική κατάσταση των διδασκόντων είναι κακή. Είναι κακή, γιατί ξεδεύουν σημαντικά ποσα από το μισθό τους για να αλληλεπιδράσουν με συναδέλφους τους άλλων χωρών, συμμετέχοντας σε διεθνή συνέδρια, τιμώντας τη χώρα μας, χωρίς κρατική οικονομική κάλυψη. Είναι κακή, γιατί δεν υπάρχουν βιβλιοθήκες και αγοράζουν βιβλία από το μισθό τους. Είναι κακή, γιατί τα χρήματα που τους δίνει η πείση του κράτους για έρευνα φθάνουν μόνο για χαρτικά και αναλώσιμα. Και τέτοιου είδους εξοδα δεν επιβιβούν άλλους κλάδους εργαζομένων, παρά μόνο τους πανεπιστημιακούς. Είναι κακή, γιατί εκείνοι που είναι αφοσιωμένοι στη διδασκαλία, στην έρευνα και στη διοίκηση του Πανεπιστημίου και μόνο σ' αυτήν, δεν έχουν ούτε την επιθυμία ούτε και το χρόνο να συμπληρώσουν το λιγοστό εισόδημα που τους απομένει από άλλες πηγές.

Είναι εκείνοι που δεν χρησιμοποιούν τον καθηγητικό τους τίτλο προς άγρυν πελατείας στον ιδιωτικό τομέα. Είναι εκείνοι που δεν φτιάχνουν επιχειρήσεις με τις ευλογίες της κυβέρνησης.

Γιατί η κυβέρνηση δεν θεσμοθετεί την πλήρη και αποκλειστική απασχόληση των πανεπιστημιακών ως τη μόνη εργασιακή σχέση; Αυτό, εξάλλου, δεν αντιστρατεύεται στην οικονομική της πολιτική.

Είναι εκείνοι που αντιστέκονται στην εμπορευματοποίηση της γνώσης. Υποστηρίζουν τη συνεχή αναβάθμιση των πτυχίων και όχι την υποβάθμιση τους. Είναι εκείνοι που διοχτεύουν την ενεργητικότητα τους στην υπηρεσία της επιστήμης και όχι στη συσσώρευση πλούτου. Είναι εκείνοι που θέλουν τα Πανεπιστήμια να εκπληρώνουν το κοινωνικό τους ρόλο. Είναι εκείνοι που θεωρούν τα παραπάνω αδιαπραγμάτευτα.

Ο ρόλος του Πανεπιστημίου και όσων πραγματικά τα υπηρετούν δεν ενισχυεται διεκδικώντας μόνο βελτίωση της πραγματικά κακής οικονομικής καταστάσεως του ΔΕΠ. Χρειάζονται διαφορετικές πολιτικές επιλογές και αποφασίες εκ μέρους της κυβέρνησης. Και αξιοπρεπείς, τολμη, πολιτική ωριμότητα και αισθημα ευθύνης, από τη μεριά των πανεπιστημιακών δασκάλων αναφορικά με το πλαίσιο των διεκδικήσεων τους και με τις μορφές των κινητοποιήσεων που επιλέγουν για να το επιτύχουν.

*Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Φυσικής Πανεπιστημίου Αθηνών, μέλος της διοικούσας επιτροπής της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλογών ΔΕΠ των ΑΕΙ